

Konec jakých ideológií?

Strategie a taktiky radikálne levicových hnutí v antropocénu

(verejná prednáška s diskusiou)

21. september (štvrtok) 2023 | 16:00

Filozofický ústav SAV, v. v. i.

4. poschodie (zasadacia miestnosť)

Klemensova 19

811 09 Bratislava 1

Slovenská republika

Hlavný rečník:

Mgr. Matyáš KŘÍŽKOVSKÝ

Karlova univerzita v Prahe

Úvodné slová:

Doc. Mgr. Richard ŠTAHEL, PhD.

Filozofický ústav Slovenskej akadémie vied, v. v. i.

Bio:

Mgr. Matyáš Křížkovský je doktorandem na Ústavu politologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Téma jeho disertace jsou „*Proměny politična v antropocénu*“, v rámci nějž se zaměřuje zejména na teoretické rovině na proměny ideologií v druhé polovině dvacátého století a v na empirické rovině na proměny strategií a taktik radikálních (a primárně anarchizujících) sociálních hnutí v kontextu klimatické krize. V rámci tohoto tématu učil na Ústavu politologie kurz *Politické myšlení a ekologie* a externě se podílel na výuce na Environmentálních studiích na Masarykově univerzitě v Brně kurz *Politika, ideologie a životní prostředí*. Mimo to se v rámci grantového projektu na anarchismus a českou politickou kulturu věnoval v poslední době výzkumu českého anarchistického antifašismu po roce 1989.

Anotácia prednášky:

Nastal „konec ideologií“, jak tvrdil Daniel Bell v padesátých letech minulého století? Či dokonce „konec dějin“ a vítězství liberalismu ve světě idejí, jak tvrdil v devadesátých letech Francis Fukuyama? Ač jsou oba „konce“ po právu vysmívány chimérické, cílem příspěvku je se na ně znovu podívat a najít jemnější distinkce za velikášskými pojmy jako jsou „ideologie“ či „dějiny“. Přestože, jak ví každý teoretik a teoretička politických idejí, jsou ideologie inherentní součástí politiky, je zároveň patrné, že ideologie, které by nesly kolektivní a univerzalizující program, jsou na ústupu ideologiím, jež jsou ve svých strategiích spíše improvizáčnící a zaměřeny na obranu jednotlivce. Dějiny jsou pak nepochybně v pohybu, ale zároveň místo utopického horizontu, jsme čím dál tím více konfrontováni s apokalyptickými vizemi. V takto hrubě vymezeném rámci chci sledovat různé strategie a taktiky, které se od poloviny dvacátého století rozvíjely v rámci ekologických hnutí. Zejména mě pak zajímá, jak se koktejl různých „konců“ promíchal s nástupem klimatického hnutí a podmínkou nutností radikálních celospolečenských proměn v horizontu jedné či dvou dekád. Z různých debat výrazných intelektuálů a intelektuálek ekologického hnutí se v tomto příspěvku zaměřím konkrétně na debatu Andree Malma a Tadzio Müllera. Zatímco Malm z leninistických pozic hájí přímé akce jako strategický nástroj, Müller, ač vychází z anarchistických pozic, podřazuje přímé akce kontra-hegemonní strategii. Otázka je, zda toto promíchání ideologických pozic, strategií a taktik, můžeme považovat za krok směrem k znovuvytvoření ideologie s kolektivním a univerzalizujícím programem, jak ji například ve spojení se strategií takzvané duální moci načrtl jeden z mála ryzích ekologických ideologů druhé poloviny dvacátého století, Murray Bookchin. Anebo jej máme chápat spíše jako projev improvizovaného tříštění sil v rámci nejednotného hnutí, jež se jakékoli naděje na univerzalizující pozitivní změnu v podstatě vzdalo?